

សេចក្តីផ្តើមការណ៍ពិចារណាប្រចាំឆ្នាំ

សេចក្តីផ្តើមការណ៍ដោយអ្នករាយការណ៍ពីសេចក្តីស្តីពីសិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជា

អ្នកស្រី សាស្ត្រាចារ្យ រ៉ូណា ស្ទ្រីត

ភ្នំពេញ ១៨ សីហា ២០១៧

ក្រុមពិនិត្យមុនបញ្ជូនចេញ

១. សេចក្តីផ្តើម

នៅពេលនេះ ខ្ញុំបានបញ្ចប់ដំណើរប្រតិបត្តិការលើកទី៤ របស់ខ្ញុំ នៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាហើយ។ ខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណដល់រដ្ឋាភិបាលចំពោះការអញ្ជើញខ្ញុំឱ្យមកធ្វើទស្សនកិច្ច និងគន្លងរបស់រដ្ឋមន្ត្រីជាច្រើនរូប ដើម្បីជួបប្រជុំជាមួយខ្ញុំ និងពិភាក្សាដោយចីរភាពអំពីវឌ្ឍនភាព និងបញ្ហាប្រឈមក្នុងការអនុវត្តសិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជា។

ខ្ញុំសូមសម្តែងការគោរពសេចក្តីចំពោះកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់បុគ្គលិកការិយាល័យ OHCHR ទាំងអស់នៅកម្ពុជា ទាំងនៅរាជធានីភ្នំពេញ និងនៅខេត្តបាត់ដំបង ដែលបានគាំទ្រប្រកបដោយសមត្ថភាពបំផុតដល់ដំណើរប្រតិបត្តិការរបស់ខ្ញុំ។

នៅក្នុងអំឡុងពេលនៃដំណើរទស្សនកិច្ចនេះ ខ្ញុំមានឱកាសជួបប្រជុំជាមួយមន្ត្រីជាតិខ្ពស់នៃរាជរដ្ឋាភិបាល រួមមាន សម្តេចក្រឡាហោម ស ខេង ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី និងជនរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃ ឯកឧត្តម អង្គ វង្សវណ្ណនា រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ ឯកឧត្តម ហង់ ជួនណារ៉ុន រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា ឯកឧត្តម ម៉ម ប៊ុនហង់ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសុខាភិបាល ឯកឧត្តម រង សុភ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ឯកឧត្តម ភីម ប៊ុនរិទ្ធ រដ្ឋលេខាធិការក្រសួងការបរទេស និងសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ ឯកឧត្តម កែវ វ៉េទី ប្រធានគណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា ឯកឧត្តម ស៊ុក ប៊ុនហុក ប្រធានគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត ព្រមទាំង ឯកឧត្តម ស៊ុយ អាវ៉ាផាត អភិបាលរងខេត្តបាត់ដំបង និង ឯកឧត្តម អ៊ុំ រក្សី អភិបាលរងខេត្តបន្ទាយមានជ័យ។

ខ្ញុំក៏បានជួបផងដែរ ជាមួយមេដឹកនាំសហគ្រាសកម្ពុជាជាតិកម្ពុជា ឯកឧត្តម កឹម សុផា។

ក្រៅពីជំនួបប្រជុំទាំងនោះ នៅរាជធានីភ្នំពេញ ខ្ញុំបានធ្វើទស្សនកិច្ចទៅកាន់ខេត្តបាត់ដំបង និងទៅកាន់ស្រុកសេរីសោភ័ណ និងក្រុងប៉ោយប៉ែត ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ។ ទាំងនៅរាជធានីភ្នំពេញ ទាំងនៅតាម បណ្តាខេត្តភាគពាយ័ព្យខ្ញុំមានឱកាសជួបជាមួយគូសន្តនាដទៃទៀតជាច្រើន រួមមានអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល សហជីពកម្ពុជា ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ និងក្រុមអង្គការសហប្រជាជាតិប្រចាំប្រទេស។

ខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណចំពោះអ្នកទាំងអស់ដែលបានចំណាយពេលវេលា មកធ្វើការចែករំលែកការយល់ដឹង និងព័ត៌មានផ្សេងៗជាមួយខ្ញុំ នៅក្នុងអំឡុងពេលនៃដំណើរប្រតិបត្តិការនេះ ហើយជាពិសេស ក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានខែចុងក្រោយនេះ។

នៅក្នុងកិច្ចជំនួបប្រជុំជាមួយរដ្ឋមន្ត្រីនានានៃរដ្ឋាភិបាល ខ្ញុំមានក្តីរីករាយចិត្តខ្លាំងចំពោះផ្លូវរបស់ពួកគាត់ក្នុងការកំណត់បញ្ហាប្រឈមនានាដើម្បីបំពេញតាមបទដ្ឋានសិទ្ធិមនុស្សរបស់កម្ពុជា ហើយនិងការសម្តែងការប្រយោជន៍ក្នុងការធ្វើឱ្យស្ថានភាពកាន់តែល្អប្រសើរឡើងថែមទៀត។ ខ្ញុំសង្ឃឹមថានឹងទទួលបានព័ត៌មានស្តីពីការធ្វើមូលដ្ឋានយុត្តិធម៌គោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហប្រជាជាតិប្រកបដោយចីរភាព នៅពេលដែលមាន។ វាជាការសំខាន់ដែលថាកម្ពុជាបន្តប្រក្រាបយុត្តិធម៌ និងយុទ្ធសាស្ត្រទៅជាវិធានការអនុវត្តប្រកបដោយជោគជ័យ ដើម្បីជម្រុញលើកកម្ពស់សិទ្ធិ និងសេរីភាពនៅក្នុងប្រទេសនេះ។

ខ្ញុំមានសេចក្តីរីករាយដល់ដំណើរការចុះឈ្មោះបោះឆ្នោតមានការអភិវឌ្ឍន៍ទៅមុខបានល្អ ហើយដែលចំនួនខ្ពស់នៃអ្នកបោះឆ្នោតត្រូវបានចុះឈ្មោះបោះឆ្នោតក្នុងការបោះឆ្នោតឆ្នាំ២០១៧។

នេះជាការលើកទឹកចិត្តថា ការបោះឆ្នោតប្តី-ស្រ្តី ទៅថ្ងៃទី៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៧ កន្លងទៅមានរបៀបរៀបរយល្អ និងប្រកបដោយសុវត្ថិភាព ដែលមានចំនួនប្រមាណជាសិបភាគរយនៃអ្នកមានសិទ្ធិបោះឆ្នោត បានចេញទៅបោះឆ្នោត។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ខ្ញុំនៅតែមានក្តីកង្វល់ចំពោះបរិយាកាសនៃការបំភិតបំភ័យ និងការគំរាមនៃអំពើហិង្សា ដោយរាប់ទាំងពីសំណាក់មន្ត្រីជាតិខ្ពស់មួយចំនួន នៅមុនថ្ងៃបោះឆ្នោត និងនៅក្នុងប៉ុន្មានសប្តាហ៍បន្ទាប់ពីថ្ងៃបោះឆ្នោត។

២. បញ្ហាសំខាន់ៗ

ខ្ញុំនៅតែមានក្តីកង្វល់អំពីស្ថានភាពលំបាកនៃក្រុមប្រជាជនដែលងាយរងគ្រោះជាច្រើននៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ ដូចដែលខ្ញុំបាននិយាយពីមុន
វាជាការសំខាន់ដែលថានៅពេលដែលធ្វើមូលដ្ឋាននីយកម្មគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍របស់អង្គការសហប្រជាជាតិប្រកបដោយចីរភាព រដ្ឋាភិបាលត្រូវតែធានាថា មិនមាននរណាម្នាក់ត្រូវបានគេទុកចោលដោយមិនគិតគូរនោះឡើយ។
បើយោងតាមមាត្រា៣១ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ប្រជាជនរដ្ឋខ្មែរត្រូវរួបរួមមានសិទ្ធិសេរីភាពស្មើគ្នា ដោយគ្មានការរើសអើង។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ
ក៏នៅតែមានទាហានលើប្រជាជនជាច្រើនដែលស្ថិតក្នុងស្ថានភាពគួរឱ្យព្រួយបារម្ភ។

កុមារ - កុមារនៅក្នុងអំឡុងពេលបំពេញរបស់កម្មនេះខ្ញុំបានផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើកុមារ។
ខ្ញុំស្វាគមន៍ចំពោះការដកចេញការបង្កើនសម្រាប់ការចុះបញ្ជីកំណើតរបស់ពលរដ្ឋដែលរងគ្រោះដោយសង្គ្រាមស៊ីវិលដែលបានបញ្ចប់ពីមុនក៏ដូចជា
ហើយខ្ញុំសូមជំរុញឱ្យមានការលើកកម្ពស់កាន់តែច្រើនថែមទៀតលើបញ្ហានេះនៅថ្នាក់ក្រុមនិងឃុំ។ ការធានាឱ្យកុមាររួមចំណែកចុះបញ្ជីកំណើត គឺជាកត្តាសំខាន់ក្នុងការទទួលស្គាល់សិទ្ធិកុមារ។

ចំពោះស្ថានភាពនៃការខ្វះប្រព័ន្ធទូលំទូលាយការពារកុមារ គណៈកម្មាធិការឃុំសង្កាត់ដើម្បីស្ត្រីនិងកុមារ (CCWC) គឺជាកត្តាសំខាន់នៅក្នុងផែនការសកម្មភាពរបស់ពួកគេនៅថ្នាក់មូលដ្ឋាន។
បើទោះជាការបណ្តុះបណ្តាលសមាជិកគណៈកម្មាធិការត្រូវបានធ្វើឡើងក៏ដោយ ក៏វាមិនមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីផ្តល់ការការពារកុមារដោយឯករាជ្យទាំងស្រុងឡើយ។
កុមារតែងតែច្រើនត្រូវបានទុកឱ្យនៅជាមួយសាច់ញាតិដែលជាចាស់ទុំ មន្ត្រីសាលាធម្មនុញ្ញរបស់ពួកគេទៅបំបែកជាពលរដ្ឋចំណាកស្រុក ផ្លាស់ទៅធ្វើការនៅឯទីក្រុង ឬការងារសំណង់នៅកម្ពុជា
ឬស្វែងរកការងារធ្វើនៅក្រៅប្រទេស។ កុមារទាំងនេះភាគច្រើនត្រូវបានគេបំពានពាន អ្នកដទៃទៀតបានធ្លាក់ខ្លួនប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀននិងសារធាតុផ្សេងៗទៀត ហើយអ្នកខ្លះទៀតបានក្លាយជាអ្នករស់តាមចិញ្ចឹមផ្លូវ។
កុមារដែលទទួលបានការរំលោភបំពានផ្លូវភេទ ឬផ្លូវចិត្តនៅក្នុងសហគមន៍ ប្រក្រសួរ ជាញឹកញាប់មិនមានឃ្លាចាយស្វែងរកជំនួយ ឬសុវត្ថិភាពទេ។ ខ្ញុំទទួលស្គាល់ថា រដ្ឋាភិបាលរៀបចំការស្រាវជ្រាវ
និងផែនការសកម្មភាពស្តីពីហិង្សាទៅលើកុមារ ក៏ប៉ុន្តែដូចដែលខ្ញុំបានកត់សម្គាល់នៅពេលពិចារណាលើសិទ្ធិស្ត្រី ជនរងគ្រោះនៃអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារជាញឹកញាប់នៅតែស្ថិតនៅក្នុងលំនៅដ្ឋានជាមួយជនល្មើស
ហើយជនល្មើសមិនត្រូវបាននាំខ្លួនទៅកាន់ទោសតាមច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារនិងការការពារជនរងគ្រោះ។ ខ្ញុំសូមស្វាគមន៍ចំពោះផែនការសកម្មភាពដើម្បីលើកកម្ពស់កិច្ចការពារកុមារ ដោយក្រសួង

សង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ដោយសហការជាមួយ អង្គការមូលនិធិប្រជាជាតិសម្រាប់កុមារ (Unicef) អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល និងអង្គការសង្គមស៊ីវិល
ក៏ដូចជាកម្មវិធីភាពជាដៃគូសម្រាប់ការការពារកុមារ (3PC) មានគោលបំណងកាត់បន្ថយសហគមន៍នៃចំនួនកុមារនៅតាមសហគ្រាស នៅក្នុងខេត្តចំនួនប្រាំ
ការធ្វើសមាហរណកម្មពួកគេនៅក្នុងសហគមន៍របស់ពួកគេ។ ខ្ញុំសង្ឃឹមថាផែនការនេះនឹងទទួលបានជោគជ័យ ហើយនឹងអាចពង្រីកបន្ថែមទៅតាមបណ្តាខេត្តផ្សេងៗទៀត។
វាមានសារៈសំខាន់បំផុតដើម្បីធានាថាកុមារដែលបានត្រូវប្រមូលកិច្ចការពារត្រូវបានយកចិត្តទុកដាក់ថែទាំត្រឹមត្រូវនិងបានធ្វើសមាហរណកម្មទៅក្នុងសហគមន៍របស់ពួកគេដោយអនុលោមតាមគម្របប្រយោជន៍របស់កុមារ។

មិនមានបណ្តាញទូលំទូលាយនៃបុគ្គលិកសង្គមកិច្ចរបស់រដ្ឋាភិបាលទេ។ ជាគោលគំនិត គេគួរតែមានយ៉ាងហោចណាស់ក៏មួយដៃក្នុងមួយឃុំ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ខ្ញុំបានដឹងពីការងារការពារ
និងការស្តារនីតិសម្បទាកុមារដែលបានធ្វើឡើងដោយបុគ្គលិកសង្គមដែលបានទទួលបូលនិធិពីអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលនិងដោយទីភ្នាក់ងារផ្សេងៗរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ
ហើយសូមលើកទឹកចិត្តដល់ការងាររដ្ឋាភិបាលក្នុងការលើកកម្ពស់ក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយជាតិគាំពារសង្គមផ្ទៃ
២០១៦-២០២៥ ដើម្បីពិចារណាទទួលស្គាល់ លើកកម្ពស់
និងគាំទ្រយ៉ាងសកម្មដល់ការងារសង្គមកិច្ច និងការស្តារនីតិសម្បទារបស់រដ្ឋាភិបាល។ បុគ្គលិកសង្គមកិច្ចដែលបានបណ្តុះបណ្តាលអាចធ្វើការជាមួយគណៈកម្មាធិការឃុំសង្កាត់ដើម្បីស្ត្រី និងកុមារ នៅក្នុងឃុំសង្កាត់
ដើម្បីការពារកុមារ និងអ្នកដែលងាយរងគ្រោះ។

ខ្ញុំកត់សម្គាល់ឃើញមានការវិវឌ្ឍន៍ជាវិជ្ជមានទាក់ទងនឹងសុខភាពនិងការអប់រំរបស់កុមារ។ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសុខាភិបាលបានជម្រាបជូនអង្គការសហប្រជាជាតិ និងកុមារ បន្តបន្ទាប់ចុះ
ការឆ្លងជំងឺកញ្ជិលត្រូវបានលុបបំបាត់ទាំងស្រុងក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ការប្រើប្រាស់ការព្យាបាលប្រឆាំងមេរោគអេដស៍ដើម្បីទប់ស្កាត់ការចម្លងមេរោគ និងជំងឺអេដស៍ ពីមាតា ទៅទារក ក្នុងអំឡុងពេលកើត
ហើយនិងការប្រើប្រាស់មូលនិធិសមធម៌ ដើម្បីធានាថាគ្រួសារក្រីក្រ និងកូនរបស់ពួកគេអាចទទួលបានសេវាថែទាំសុខភាព។ រដ្ឋាភិបាលក៏បានចាប់ផ្តើមដំណើរការកម្មវិធីចាក់ថ្នាំបង្ការប្រអាទមហារីកស្បូន
(HPV) សម្រាប់កុមារ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសុខាភិបាល បានទទួលស្គាល់ថាខ្លួននៅមានការងារជាច្រើនទៀតក្នុងការកាត់បន្ថយអត្រាមរណភាពទារក និងកុមារ
ហើយនិងការផ្តល់អាហារូបត្ថម្ភដល់កុមារ ជាពិសេសកុមាររស់នៅតាមសហគមន៍ជនបទ។ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា បានជូនជម្រាបជូនថា ប្រទេសកម្ពុជាមានសមភាពយែងខ្លះទាក់ទងនឹង
ការចុះឈ្មោះចូលរៀន និងការបញ្ចប់ការសិក្សា។ ប៉ុន្តែខ្ញុំកត់សម្គាល់ឃើញថា កុមារនៅក្នុងក្រុមជនជាតិដើមភាគតិច និងក្រុមជនជាតិភាគតិច នៅតែមិនទទួលបានផលប្រយោជន៍ពីការអប់រំ ដូចជាការផ្តល់ឱ្យមាន
ការទៅប្រើប្រាស់បាន និងលក្ខណៈសម្បត្តិនៃសេវាដែលអាចទទួលយកបាន និងភាពបត់បែននៃសេវាអប់រំ។ នៅក្នុងវិស័យអប់រំ និងសុខាភិបាល
ព័ត៌មានបានបង្ហាញច្បាស់ថាកុមារដែលមានពិការភាពមិនទាន់ទទួលបានសេវាស្មើគ្នាចំពោះលទ្ធភាពទទួលបានសេវាឡើយ។ ការបង្កការពង្រឹងស្រួលដល់ការទទួលបានសេវានៅក្នុងអគារផ្សេងៗនៅតែជាបញ្ហា
ហើយការប្រើប្រាស់ភាសាសញ្ញា និងភាសាសម្រាប់មនុស្សពិការភ្នែកសម្រាប់គោលដៅជនដំណឹងផ្សេងៗក៏នៅមានបញ្ហានៅឡើយ។

រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ និងក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា បានពិភាក្សាជាមួយខ្ញុំទាក់ទងនឹងច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធម៌អនីតិជន ដែលត្រូវបានប្រកាសឱ្យប្រើកាលពីឆ្នាំមុន។
ពេលនេះគឺជាដំណាក់កាលអនុវត្តច្បាប់នេះ តាមរយៈការបង្កើតនូវការប្រតិបត្តិយុទ្ធសាស្ត្រ។ ជាមួយគ្នានេះ វាក៏ជាដំណាក់កាលវិវឌ្ឍន៍ជាវិជ្ជមានមួយ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ
គេត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ជាខ្លាំងច្បាប់នេះត្រូវបានយកមកអនុវត្តប្រទេសទៅតាមអនុសញ្ញារបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីសិទ្ធិកុមារ និងសេចក្តីណែនាំផ្សេងៗទៀត
ជាពិសេសការពាក់ព័ន្ធនៃគ្រប់គ្រាន់នៅក្នុងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌អនីតិជន។ មជ្ឈមណ្ឌលស្តារនីតិសម្បទារបស់រដ្ឋបាលបានបង្កើតក្រុមរៀបចំឱ្យស្របនឹងបទដ្ឋានពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ។
ក្នុងអំឡុងពេលដែលខ្ញុំធ្វើទស្សនកិច្ចទៅកាន់មណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី២ (ដែលជាពន្ធនាគារចម្បងក្នុងរាជធានីភ្នំពេញសម្រាប់ផ្តុកជនជាប់ឃុំជាស្ត្រី និងអនីតិជន) នៅក្នុងសាលាប្រទេស ខ្ញុំទទួលបានស្និតស្នាល
អនីតិជនមានចំនួន ៤៨២ នាក់ (ក្នុងនោះប្រើមានចំនួន ៣៨ នាក់)។ កម្រិតនៃភាពចង្អៀតណែនាំក្នុងពន្ធនាគារត្រូវឱ្យទទួលបានស្ត្រីដែលជាអនីតិជន ត្រូវឃុំនៅក្នុងបន្ទប់ជាមួយគ្នានឹងទទួលបាននីតិជនជាស្ត្រី។

ចំណុចនេះគឺផ្តល់ទៅនឹងបទដ្ឋានសិទ្ធិមនុស្សដែលកម្ពុជាយល់ព្រមទទួលយក។ ទន្ទឹមនឹងនេះ ខ្ញុំក៏ព្រួយបារម្ភផងដែរអំពីភាពយឺតយ៉ាវនៅក្នុងការកំណត់អាយុពិតប្រាកដរបស់អតីតជនបង្ខំបំប្រាស់ដែលបានចាប់ខ្លួន
ជាពិសេសការកំណត់ថាតើពួកគេមានអាយុក្រោម ឬលើអាយុអប្បបរមានៃការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ។ ចំណែកឯកុមារដែលត្រូវបានចាត់ថ្នាក់ជាសាក្សី និងជាជនរងគ្រោះនៃបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌវិញ

ខ្ញុំបានទទួលព័ត៌មានថាមានតែតុលាការចំនួន ២ ឬ ៣ តែប៉ុណ្ណោះ ដែលមានអក្រុង/ទូរស័ព្ទសម្រាប់សម្រួលឱ្យមានការផ្តល់សក្ខីកម្មចម្ងាយ
ហើយដែលតាមរយៈវីដេអូនេះយើងអាចកាត់បន្ថយកុមារមិនឱ្យប្រឈមមុខផ្ទាល់ជាមួយជនសង្ស័យ និងអាចទប់ស្កាត់ការរងគ្រោះសាជាថ្មីបាន។

ខ្ញុំនៅមានការព្រួយបារម្ភថាអតីតជនជាច្រើនត្រូវបានគ្រួសារបញ្ជូនទៅឃុំខ្លួន ឬរក្សាទុក នៅក្នុងមជ្ឈមណ្ឌលសំចៃ និងមណ្ឌលស្តុកស្តម្ភ។ ហើយនិងស្តុកស្តម្ភសេវាថែទាំគ្រប់គ្រងផ្សេងៗ។
នៅពេលដែលទីកន្លែងទាំងនេះត្រូវបានបង្កើតឡើង អាចដោយសារយុទ្ធនាការប្រឆាំងគ្រឿងញៀនក៏ដោយ ក៏ខ្ញុំនៅតែព្រួយបារម្ភជាពិសេសចំពោះកុមារខ្លះដែលមានពិការភាពធ្ងន់ធ្ងរ
ហើយដែលនៅតែត្រូវបានបញ្ជូនទៅកាន់ទីកន្លែងទាំងនោះទៀត ហើយទោះបីជាពួកគេមិនមានប្រវត្តិប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀន ឬសារធាតុញៀនក៏ដោយ។ ការណែនាំរបស់ពួកគេឱ្យឃើញថាគុណតម្លៃរបស់ពួកគេក្នុងការការពារសង្គម
និងកុមារដែលមានលក្ខណៈទូលំទូលាយគ្រប់គ្រងជ្រាលជ្រៅ ហើយនិងបុគ្គលិកសង្គមកិច្ចដែលទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាលត្រឹមត្រូវនៅគ្រប់ឃុំ—សង្កាត់ទាំងអស់។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី វាក៏នៅមានបញ្ហាមួយទៀតគឺ
ការឧបត្ថម្ភគាំទ្រចំពោះគ្រួសាររបស់កុមារដែលមានពិការភាពទាំងនោះ។

ទន្ទឹមនឹងការផ្តល់សេវាសាធារណៈភាគច្រើនត្រូវបានធ្វើឡើងដោយអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល (ដែលការងារនេះ គួរតែរដ្ឋទេវតាសេវាផ្ទៃក្នុង) យ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ខ្ញុំមានសេចក្តីរីករាយនៅពេលដឹងថា
អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលដែលធ្វើការងារផ្នែកសិទ្ធិកុមារអាចធ្វើសហប្រតិបត្តិការជាទូទៅជាមួយរដ្ឋាភិបាល
បាន។

**ខ្ញុំជំរុញរដ្ឋាភិបាលឱ្យគិតថា អភិប្រវត្តិកម្មរបស់លើសិទ្ធិកុមារត្រូវបានប្រើប្រាស់ក្នុងគ្រប់វិស័យទាំងអស់ទាក់ទងនឹងកុមារ។ កុមារដែលរស់នៅតាមផ្លូវ ស្នាក់នៅក្នុងកន្លែងផ្តល់សេវាថែទាំគ្រប់គ្រង
កុមារធ្វើចំណាកស្រុកកំណត់ និងកុមាររងគ្រោះដោយសារការឆ្លងយួរមនុស្ស គឺជាអ្នកដែលងាយរងគ្រោះបំផុត ហើយពួកគេត្រូវការអភិប្រវត្តិកម្មគ្រប់គ្រងជ្រាលជ្រៅជាមួយដើម្បីធានាបាននូវសុវត្ថិភាព
និងសុខុមាលភាពរបស់ពួកគេ។ ការស្តារទីតាំងសម្រាប់កុមារដែលមានលក្ខណៈពិការភាពនៅក្នុងសហគមន៍វិញចំពោះអតីតជនដែលពាក់ព័ន្ធគ្រឿងញៀន អ្នកប្រើប្រាស់សារធាតុញៀន
និងទណ្ឌិតជាអតីតជនត្រូវបានដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងដោយប្រុងប្រយ័ត្ន និងទទួលបានការគាំទ្រផ្នែកផ្សេងៗ ដើម្បីធានាឱ្យពួកគេទទួលបានការស្តារទីតាំងសម្រាប់ និងការធ្វើសមាហរណកម្មដ៏ពិតប្រាកដ។
វាក៏ជារឿងចាំបាច់មួយក្នុងការធានាឱ្យបាននូវការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងគ្រប់គ្រងជ្រាលជ្រៅស្តីពីសិទ្ធិកុមារ និងច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធម៌អតីតជនដល់មន្ត្រីអនុវត្តច្បាប់ និងមន្ត្រីតុលាការទាំងអស់។**

ជនជាតិដើមភាគតិច - ខ្ញុំមានសេចក្តីរីករាយដោយកត់សម្គាល់ថា ព្រឹត្តិការណ៍ដែលកត់សម្គាល់ទិវាអន្តរជាតិនៃជនជាតិដើមភាគតិចបានប្រព្រឹត្តទៅដោយសន្តិវិធី។ ខ្ញុំកត់សម្គាល់ផងដែរ
អំពីការផ្តល់ការអប់រំដែលមានគុណភាព រួមមានកម្មវិធីអប់រំជាពិសេស ដែលបាននិងកំពុងដំណើរការដោយគ្រួសារអប់រំយុវជននិងកីឡា។
នៅមានបញ្ហាជាច្រើននៅលើការផ្តល់ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីជ្រួលជនជាតិដើមភាគតិច។ ខ្ញុំរំលឹកឡើងវិញ ជាពិសេសជនជាតិដើមភាគតិច
នៅខេត្តបាត់ដំបងដែលកម្មសិទ្ធិដីសហគមន៍របស់ពួកគេត្រូវបានបង្កើតឡើងមុនពេល ពីព្រោះទីតាំងដីនោះនៅកំពុងតែរង់ចាំឱ្យមានការបោសសម្អាតមិន ជនជាតិដើមភាគតិចសួយ នៅក្នុងខេត្តកំពង់ស្ពឺ
ដែលពាក្យសុំប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសហគមន៍របស់ពួកគេត្រូវបានកំពុងទទួលរងផលប៉ះពាល់ដោយសារទម្រង់លេខ០១១ និងជនជាតិភាគតិច ពួង នៅក្នុងខេត្តស្ទឹងត្រែង
ដែលប្រឈមនឹងហានិភ័យនៃការបាត់បង់ផ្ទះសំបែង ការចិញ្ចឹមជីវិត ព្រៃសារក្ស និងដីបោះបង់បង្គោល ដោយទឹកជំនន់ដែលបណ្តាលមកពីគម្រោងវារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម II ។

**ខ្ញុំសូមលើកឡើងជាមួយទៀតនូវអនុសាសន៍របស់ខ្ញុំថា រដ្ឋាភិបាលគួរពិចារណាអំពីការធ្វើឱ្យប្រព័ន្ធផ្តល់ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសម្រាប់សហគមន៍ (CLTs) មានលក្ខណៈសាមញ្ញនិងងាយស្រួល
ដោយកាត់បន្ថយនីតិវិធីដែលបានតម្រូវមួយចំនួនចេញ និងធានាថាក្រុមជនជាតិដើមភាគតិចអាចទទួលបានយោជន៍ពីប្រព័ន្ធផ្តល់ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសម្រាប់សហគមន៍
រួមទាំងការកម្រិតតាមរយៈការប្រើប្រាស់ប័ណ្ណនេះជាសម្រាប់សម្រាប់ដើម្បីគម្រោងអភិវឌ្ឍន៍របស់ខ្លួន។**

ជនដែលស្ថិតក្នុងស្ថានភាពរស់នៅតាមចិញ្ចឹមផ្លូវ - ខ្ញុំមានក្តីកម្រិតយ៉ាងខ្លាំងនៅពេលខ្ញុំបានទៅទស្សនាមជ្ឈមណ្ឌលសំចៃពោធិសែនជ័យ (“ ព្រៃស្ទឹង ”) នៅសាលាប្រាំនេះ ដោយដឹងថាមានមនុស្ស
៥៤៤ នាក់ ដែលរួមទាំងកុមារ ៦ នាក់ ផងត្រូវបានគេដាក់នៅទីនោះ។ នេះគឺជាការកើនឡើងមួយគួរឱ្យកត់សម្គាល់ចាប់ពីដំណើរទស្សនាវិទ្យុចុងក្រោយរបស់ខ្ញុំ ដែលគេបានប្រាប់ខ្ញុំថា
មួយចំណែកដោយសារតែយុទ្ធនាការប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀនរបស់រដ្ឋាភិបាល។ មិនយូរឡើយមានការកើនឡើងទៅនៅក្នុងមជ្ឈមណ្ឌលទាំងនោះ ក្រៅតែពីភាពកាន់តែចង្អុលតំណែនជាមុន។ មនុស្សជាច្រើនដែលខ្ញុំបានជួប
បានអះអាងថាត្រូវបានគេយកទៅដាក់នៅទីនោះដោយផ្ទុយពីគន្លឹះរបស់ខ្លួន ហើយបានស្នាក់នៅទីនោះច្រើនជាងមួយសប្តាហ៍ ជាមួយពេលដែលចាំបាច់ដើម្បីពិនិត្យនីមួយៗសម្រាប់សម្ភារធាតុញៀន
និងដើម្បីធានាសុវត្ថិភាពនិងការការពារចំពោះអ្នកដែលត្រូវបានដោះលែង។ អ្នកខ្លះបាននៅទីនោះអស់រយៈពេល ៦ខែ ឬច្រើនជាងនេះ។ ការប្រឈមនឹងបញ្ហាដោយបំពាន។ ទន្ទឹមនឹងនេះដែរ
រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសុខាភិបាល អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា (ក្រសួងសុខាភិបាល) បានពន្យល់ថា ទីតាំងថ្មីដែលបាននិងកំពុងសាងសង់នៅក្នុងខេត្តកណ្តាល នឹងជួយកាត់បន្ថយភាពចង្អុលតំណែននៅឯព្រៃស្ទឹង
និងផ្តល់ទីតាំងសមរម្យសម្រាប់ការស្តារទីតាំងសម្រាប់ប្រើប្រាស់ថ្នាំញៀន និងសារធាតុញៀនដែលបាននិងសារធាតុទាំងនោះ និងផ្តល់កិច្ចគាំពារ និងព្យាបាលដល់ជនពិការភាពផ្លូវចិត្ត។
មជ្ឈមណ្ឌលនេះនឹងមិនសង្វេគល់ទេរហូតដល់ចុងឆ្នាំនេះ ឬដើមឆ្នាំ២០១៨។ ដូច្នេះ មិនមានសញ្ញាបង្ហាញពីការយថុះនៅថ្ងៃខាងមុខនូវភាពចង្អុលតំណែននៃមជ្ឈមណ្ឌលព្រៃស្ទឹង ឬការប្រល័យទីតាំងនៃលក្ខខណ្ឌ
ឬស្ថានភាពអ្នកដាក់ឃុំនៅទីនោះទេ។ **រដ្ឋាភិបាលត្រូវបានរំលឹកថា ការដាក់មនុស្សប្រឆាំងនឹងជនរបស់ពួកគេ មានន័យថាមណ្ឌលសំចៃដែលតាមន័យនិងជាអន្តរជាតិ គឺជាមណ្ឌលឃុំខ្លួន
ហើយរដ្ឋាភិបាលត្រូវតែចាត់វិធានការដើម្បីធានាថាបទដ្ឋានអប្បបរមានៃការប្រព្រឹត្តិចំពោះអ្នកដាក់ឃុំដែលត្រូវបានបំពេញ។ នេះរួមបញ្ចូលទាំង ទឹកស្អាត ទទួលបានម្ហូបអាហារដែលមានជីជាតិគ្រប់គ្រាន់
អនាម័យគ្រប់គ្រាន់ ឱ្យលំអកាល និងកិច្ចការសុខភាពគ្រប់គ្រាន់ រួមទាំងការគាំទ្រផ្នែកផ្លូវចិត្ត ក៏ដូចជាសិទ្ធិស្មោះចុះពីក្រុមគ្រួសារ និងសាច់ញាតិ មន្ត្រី ឬបុគ្គលិកសម្របរបរសង្គមមិនមែនរដ្ឋាភិបាល
និងអង្គការសហប្រជាជាតិ។ ខ្ញុំបានគំរាមជាថ្មីដល់រដ្ឋាភិបាល ឱ្យអនុវត្តអនុសាសន៍របស់ខ្ញុំស្តីពីបុគ្គលស្ថិតក្នុងស្ថានភាពរស់នៅតាមចិញ្ចឹមផ្លូវ (ខែធ្នូ២០១៥) និងដើម្បីធានាថា**

មជ្ឈមណ្ឌលសំចៃកម្រិតច្រើននៃការប្រើប្រាស់ធនធានមនុស្ស និងការជួយបច្ចុប្បន្នបំបាត់ជនរងគ្រោះស្ថិតក្នុងស្ថានភាពនៅតាមទីក្រុងស្ទឹងត្រែង។ ខ្ញុំសូមផ្តល់អនុសាសន៍ផងដែរថា រដ្ឋាភិបាលពិនិត្យឡើងវិញជាប្រចាំនូវស្ថានភាពសម្រាប់ការស្នាក់នៅបច្ចុប្បន្នក្នុងតំបន់ កំណត់ឱ្យបានត្រឹមត្រូវ និងធ្វើការដើម្បីធានាការដោះស្រាយបច្ចុប្បន្ន និងបញ្ជូនពួកគេឱ្យបានទៅកាន់ទីក្រុងស្ទឹងត្រែង និងសហគមន៍របស់ពួកគេ។ ជំនួយបច្ចុប្បន្នទាក់ទងនឹងបញ្ហានេះ អាចនឹងត្រូវបានស្នើសុំពីអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលអន្តរជាតិ រួមទាំងការិយាល័យ OHCHR ផងដែរ។

អ្នកត្រូវបានជំរុញឱ្យធ្វើ និងសហគមន៍ - ក្នុងខែមករា ឆ្នាំ២០១៧ រាជរដ្ឋាភិបាលបានចាប់ផ្តើមយុទ្ធនាការប្រឆាំងគ្រឿងញៀនដ៏ណាស់កាលពីខែមេសា។ យុទ្ធនាការនេះ ឥឡូវកំពុងតែស្ថិតនៅក្នុងដំណាក់កាលទី២។ ខណៈដែលយុទ្ធនាការនេះហាក់បីដូចជាការផ្តួចផ្តើមជាវិជ្ជមានមួយដើម្បីលុបបំបាត់បញ្ហាគ្រឿងញៀនពីប្រទេសកម្ពុជា ក៏មានផលវិបាកដ៏គួរឱ្យព្រួយបារម្ភនៃការកើនឡើងយ៉ាងខ្លាំងនៃចំនួនអ្នកជាប់ឃុំនៅតាមតំបន់នានា មជ្ឈមណ្ឌលសំចៃ និងមជ្ឈមណ្ឌលស្ថិតនៅទីក្រុងស្ទឹងត្រែង គៀងញៀននានា។ ទាំងនៅខេត្តបាត់ដំបង និងខេត្តបន្ទាយមានជ័យ លោកអភិបាលរងនៃខេត្តទាំងពីរនេះបានអញ្ជើញខ្ញុំធ្វើទស្សនៈកិច្ចទៅកាន់មជ្ឈមណ្ឌលស្ថិតនៅទីក្រុងស្ទឹងត្រែងរបស់ពួកគាត់។ ខ្ញុំមានពេលទទួលបានការអញ្ជើញទៅស៊ីសុផុន <<ហើយក៏រួមគ្នាធ្វើដំណើរទៅកាន់មជ្ឈមណ្ឌលស្ថិតនៅទីក្រុងស្ទឹងត្រែងដោយបានមើលកន្លែងខ្លះៗនៅក្នុងមជ្ឈមណ្ឌលនេះ។ ខ្ញុំក៏បានធ្វើទស្សនៈកិច្ចទៅកាន់មជ្ឈមណ្ឌលសំចៃតេជោស៊ីសុផុន (ស្រែស្តី) និងទៅកាន់មជ្ឈមណ្ឌលអប់រំកំពង់ឆ្នាំង ១ និងទី២ ផងដែរ។ ខ្ញុំមានការព្រួយបារម្ភចំពោះចំនួនមនុស្សដ៏ច្រើនដែលកំពុងជាប់ឃុំ ដោយសារតែយុទ្ធនាការប្រឆាំងគ្រឿងញៀន និងកត់សំគាល់ថា ប្រសិនបើមនុស្សទាំងនោះ ត្រូវបានគេយកទៅកាន់ទីក្រុងស្ទឹងត្រែង ប្រសិនបើមនុស្សទាំងនោះ ត្រូវបានគេយកទៅកាន់ទីក្រុងស្ទឹងត្រែង ក៏អាចមានបញ្ហាផ្សេងៗទៀតបាន។ កម្រិតនៃភាពចង្អុលចង្អោចនៃប្រទេសនេះនៅតាមទីកន្លែងយ៉ាងដាច់ខាតគឺជាការរំលោភបំពានសិទ្ធិរបស់ប្រទេសកម្ពុជា និងបង្កបង្កើនអន្តរជាតិ។ អាហារគ្រប់គ្រាន់ ទឹកស្អាត សង្គារៈអនាម័យ ឱកាសហាត់ប្រាណ ខ្យល់អាកាសចេញចូលបន្តិច ការថែទាំសុខភាព កំពុងតែមានការខ្វះខាត។ ប្រព័ន្ធនេះមិនអាចធ្វើយឺតយ៉ាវនឹងបញ្ហាដ៏ច្រើនប៉ុន្មាននេះបានទេ។ ជាការសំខាន់ត្រូវធានាថា មានការបណ្តុះបណ្តាល និងការអប់រំគ្រប់គ្រាន់ ជាពិសេសសម្រាប់យុវជនដើម្បីធ្វើឱ្យការធ្វើសមាហរណកម្មទៅក្នុងសហគមន៍ប្រកបដោយឆោតដ៏យ៉ាង។

យោងតាមក្រសួងសុខាភិបាល មកដល់បច្ចុប្បន្ននេះ មានមជ្ឈមណ្ឌលសំចៃទាំងស្រុងចំនួន ១៧៧ ដែលមានបុគ្គលិកទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាលដើម្បីធ្វើការជាមួយអ្នកត្រូវបានជំរុញឱ្យធ្វើ។ កាលពីខែមុន មានមនុស្សចំនួន ៥២២ នាក់ បានទទួលការពិនិត្យសុខភាព និងការព្យាបាលនៅតាមមជ្ឈមណ្ឌលទាំងនេះ ដែលក្នុងចំណោមអ្នកទាំងអស់នោះមានបុរស ៧០%។ ខ្ញុំយល់ស្របជាមួយក្រសួងដែលថា វាគឺជាការចាំបាច់ក្នុងការធ្វើការដោះស្រាយប្រព័ន្ធនេះ និងវិធីព្យាបាលដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ ផ្សេងៗ ដើម្បីកាត់បន្ថយចំណង់ប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀន ដោយសារតែមានការរីករាលដាលនៃការប្រើប្រាស់មហោស្ថាន។ មជ្ឈមណ្ឌលទាំងនេះ ជួយគាំទ្រដល់អ្នកដែលត្រូវបានជំរុញឱ្យធ្វើការដែលនៅតាមសហគមន៍។

ខ្ញុំសូមជម្រុញដល់រាជរដ្ឋាភិបាល ឱ្យផ្តល់ធនធានគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីសាងសង់មជ្ឈមណ្ឌលស្ថិតនៅទីក្រុងស្ទឹងត្រែង និងមជ្ឈមណ្ឌលសំចៃ ដើម្បីធានាថា មជ្ឈមណ្ឌលទាំងនេះធ្វើយឺតយ៉ាវត្រឹមត្រូវ ទៅតាមបង្គោលគោលដៅដែល មានចែងក្នុងលិខិតបកស្រាយរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ និងធានាថា មជ្ឈមណ្ឌលទាំងនោះផ្តល់ការព្យាបាល និងវិធីព្យាបាលសមស្រប។ យុទ្ធនាការប្រឆាំងគ្រឿងញៀន គួរតែត្រូវបានពិនិត្យឡើងវិញឱ្យបានទៀងទាត់ ហើយដោយអនុវត្តតាមអភិបាលកិច្ចសិទ្ធិមនុស្ស។ ការបណ្តុះបណ្តាល និងការអប់រំសមស្រប គួរតែត្រូវបានផ្តល់ដោយក្រសួងការងារ និងក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ព្រមទាំងពិពណ៌នាផ្តល់ឱកាសអប់រំផ្សេងៗតាមរយៈ ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា។ ខ្ញុំសូមគាំទ្រដល់កម្មវិធីលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងស្តីពីការប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀន និងសហគមន៍ ដែលកំពុងតែអនុវត្តតាមរយៈក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា និងសូមស្នើសុំដល់ រាជរដ្ឋាភិបាលបន្តពង្រឹងដល់កម្មវិធីនេះ និងការងាររបស់ក្រសួងសុខាភិបាលនៅតាមមជ្ឈមណ្ឌលសំចៃទាំង សុខភាពនានា ដើម្បីពង្រីកការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងនៅតាមសហគមន៍ ក៏ដូចជាក្នុងចំណោមអ្នកទាំងឡាយ ដែលធ្វើការស្នាក់នៅ និងព្យាបាលអ្នកត្រូវបានជំរុញឱ្យធ្វើការ និងសហគមន៍។ ក្នុងពេលជាមួយគ្នានេះ ដែរការពន្យល់ចូលរួមដែលជាប់ឃុំគួរតែរក្សាទុកឱ្យបានត្រឹមត្រូវដោយធានាឱ្យបានទៀងទាត់ មជ្ឈមណ្ឌលសំចៃ អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល អង្គការអន្តរជាតិ និងអ្នកផ្សេងទៀតដែលអាចផ្តល់ការគាំទ្រ។

អ្នកស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោន៖ ខ្ញុំមានការព្រួយបារម្ភចំពោះស្ថានភាពរបស់ជនជាតិមុងតាញ៉ាចំនួន ៣៦ នាក់ ដែលឧត្តមស្នងការអង្គការសហប្រជាជាតិទទួលបានប្រគល់ឱ្យខ្លួន បានស្វែងរកដំណោះស្រាយឱ្យពួកគេអាចធ្វើដំណើរទៅកាន់ប្រទេសផ្សេងទៀតពីប្រទេសកម្ពុជា ដោយផ្អែកលើស្ថានភាពតឹងតែងនៃការទាមទារសិទ្ធិជ្រកកោនរបស់ពួកគេ។ រហូតមកដល់ពេលបច្ចុប្បន្ន រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាមិនទាន់បានយល់ព្រមសម្របសម្រួលឱ្យពួកគេបានឆ្លងកាត់ទៅកាន់ប្រទេសទីបីដែលជាស្ថិតិភាពសម្រាប់ពួកគេនៅឡើយទេ។

ខ្ញុំស្នើឱ្យរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាធ្វើទំនាក់ទំនងជាមួយឧត្តមស្នងការអង្គការសហប្រជាជាតិទទួលបានប្រគល់ឱ្យខ្លួន ដើម្បីធានាថាជនជាតិមុងតាញ៉ាទាំង ៣៦ នាក់ ដែលត្រូវការការពារជាអន្តរជាតិក៏ដូចជាជនជាតិមុងតាញ៉ាស្នាក់នៅ មិនត្រូវបានគេបញ្ជូនទៅកាន់ប្រទេសវៀតណាម។

នីតិវិធី និងការគ្រប់គ្រងវិស័យយុត្តិធម៌

ខ្ញុំបានជួបជាមួយរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ និងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃ ប្រកបដោយការព្រួយបារម្ភ និងស្ថាបនា។ ខ្ញុំមានសេចក្តីសោមនស្សរីករាយ ដែលបានដឹងថាក្រសួងយុត្តិធម៌បានបង្កើនចំណុះ ហើយបច្ចុប្បន្ននេះកំពុងធ្វើឱ្យមានភាពជឿនលឿនទៅលើការផ្តួចផ្តើមគំនិតមួយចំនួនដែលធ្លាប់បានពិភាក្សាជាយូរមកហើយ។ ជាពិសេស ខ្ញុំកត់សម្គាល់ឃើញពីភាពជឿនលឿនទៅលើការពង្រឹងការរៀបចំអង្គការគុណភាព ដើម្បីជួយកសាងមូលដ្ឋានស្ថាប័នគុណភាពឱ្យកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាពឡើងវិញ។ ខ្ញុំយល់ថា ច្បាប់គ្រឹះទាំងបី អាចនឹងត្រូវធ្វើវិសោធនកម្ម ហើយខ្ញុំសូមលើកទឹកចិត្តដល់ក្រសួងយុត្តិធម៌ដើម្បីធ្វើឱ្យប្រាកដប្រជាថា ការធ្វើវិសោធនកម្មណាមួយ ត្រូវធ្លុះបញ្ចាំងពីកង្វះខាតទាំងឡាយ ដែលត្រូវបានលើកឡើង ហើយត្រូវបានប្រកាសជាមធ្យម ដោយសុទ្ធតែជាមន្ត្រីស្នាក់នៅ។ ខ្ញុំសូមស្នើសុំផងដែរ អ្នកការតំណាងប្រព័ន្ធទិន្នន័យចុះបញ្ជីសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌត្រូវបានប្រព័ន្ធអឡិចត្រូនិក។ មានសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌចំនួនប្រហែល ២៣,០០០ ករណី ត្រូវបានចុះបញ្ជីទៅក្នុងប្រព័ន្ធទិន្នន័យនេះ ហើយក្រសួងយុត្តិធម៌កំពុងរៀបចំផែនការដើម្បីកែលម្អប្រព័ន្ធទិន្នន័យមួយដើម្បីចុះបញ្ជីសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌ បន្ទាប់មកការធ្វើការចុះបញ្ជីសំណុំរឿងរដ្ឋប្បវេណី ហើយនឹងតំណែងប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណុំរឿងតាមប្រព័ន្ធអឡិចត្រូនិកឱ្យបានទូលំទូលាយ។ នេះគឺជាចរន្តមួយឆ្ពោះទៅរកការកសាងឱ្យកាន់តែប្រសើរថែមទៀត ក្នុងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌។ ខ្ញុំសូមស្នើសុំចំពោះការកើនឡើងនូវការប្រើប្រាស់រូបមន្តថ្មីនៃដីកាសម្រេចយុទ្ធបណ្តោះអាសន្ន ប៉ុន្តែមានការព្រួយបារម្ភថា ការប្រើប្រាស់រូបមន្តថ្មីនៃដីកាសម្រេចយុទ្ធបណ្តោះអាសន្ននេះ

មិនទាន់មានភាពត្រឹមត្រូវនៅឡើយទេ។ ខ្ញុំនៅតែមានការព្រួយបារម្ភថា ការប៉ុន្មានបណ្តោះអាសន្ននៅតែបន្តប្រើប្រាស់ស្នើសុំក្របខ័ណ្ឌ ជាពិសេសនៅពេលដែលប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងពន្ធនាគារ មានភាពចង្អៀតណែនប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់។

ខ្ញុំសូមស្វាគមន៍ចំពោះផែនការទាំងឡាយលើការងារយុទ្ធនាការសំរាប់លើកកំពស់ការយល់ដឹងក្នុងចំណោមអ្នកទាំងឡាយណាដែលត្រូវដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវគុណការ ដោយសារការចាប់ខ្លួនលើយេនឌ័រនានាការ។ ខ្ញុំសូមស្វាគមន៍ផងដែរចំពោះផែនការទាំងឡាយ សម្រាប់គម្រោងសាកល្បងមួយ ស្តីពីការដាក់ទោសតាមជម្រើសផ្សេងៗគ្នាពីពន្ធនាគារនៅតុលាការដំបូង ដែលជាដំណាក់កាលដំបូងមួយទៅរកការបង្កើននូវការប្រើប្រាស់ជម្រើសផ្សេងៗគ្នាពីការឃុំខ្លួន ដូចមានចែងនៅក្នុងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ។ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌បានធានាថា ភាពដាច់ខាតនៃប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រង និងតម្លៃសេវាពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ នឹងត្រូវដាក់ឱ្យសាធារណៈជនមើលទៅគ្រប់គុណការ។ ការធ្វើបែបនេះអាចកាត់បន្ថយបាន នូវតម្លៃសេវាបន្ថែមក្រៅផ្លូវការ ដែលត្រូវបានកំណត់សម្រាប់កិច្ចការពាក់ព័ន្ធនឹងគុណការ។

ខ្ញុំមានការព្រួយបារម្ភចំពោះរបាយការណ៍របស់សហគមន៍ដែលស្វែងរកយុត្តិធម៌តាមរយៈការដោយខ្លួនឯង។ ការអនុវត្តបែបនេះមិនអាចទទួលយកបានទេ - វាផ្តះបញ្ចាំងពីតម្រូវការឱ្យមានការពង្រឹងប្រព័ន្ធគុណការ និងកសាងទំនុកចិត្តលើឯករាជ្យរបស់គុណការ។ ខ្ញុំសូមស្វាគមន៍ចំពោះការបង្កើនទំនៀមទម្លាប់លើជំនួយផ្នែកច្បាប់ការពារជនក្រីក្រ ប៉ុន្តែខ្ញុំមានការព្រួយបារម្ភចំពោះការខ្វះខាតមេធាវី និងគន្លងក្នុងការការពារក្រីក្រដែលងាយរងគ្រោះបំផុតដែលត្រូវទទួលបានពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ។ ខ្ញុំសូមស្វាគមន៍ផងដែរចំពោះផែនការទាំងឡាយ ដើម្បីអនុវត្តគំរោងសាកល្បងនូវយុត្តិធម៌ដំណោះស្រាយវិវាទតាមជម្រើសផ្សេងៗ ទៅតាមបណ្តាញខេត្តដាច់ដាច់ខាត បើទោះបីជាមានការបញ្ជាក់ជាថ្មីថា យុត្តិធម៌បែបនេះមិនសមស្របនឹងបទល្មើសមួយចំនួន រាប់ទាំងអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារក៏ដោយ។

បញ្ហាបន្ទាន់បន្តិចនៃភាពចង្អៀតណែនក្នុងពន្ធនាគារ ត្រូវបានលើកឡើងរួចមកហើយ។ នៅពេលធ្វើទស្សនកិច្ចទៅកាន់មណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី១ និងមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី២ ខ្ញុំមានសេចក្តីសោមនស្សក៏ដោយដោយកត់សម្គាល់ឃើញថា ប៉ុណ្ណោះតែមានត្រូវបានដាក់បង្ហាញដល់សាធារណៈជន ដោយកត់សម្គាល់អំពីសិទ្ធិរបស់ជនជាប់ឃុំ និងសិទ្ធិរបស់អ្នកមកសួរសុខទុក្ខ បើទោះបីជាប៉ុណ្ណោះនេះជាញឹកញាប់ សរសេរតែជាភាសាអង់គ្លេសក៏ដោយ។ ប៉ុន្តែខ្ញុំមានការព្រួយបារម្ភថា នៅពេលកំពុងធ្វើទស្សនកិច្ចមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី១ មន្ត្រីមួយរូបរបស់ការិយាល័យយុត្តិធម៌ស្នងការអង្គការសហប្រជាជាតិទទួលបានសិទ្ធិមន្ត្រីប្រចាំប្រទេសកម្ពុជា ដែលអមដំណើរខ្ញុំមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យចូលទៅឡើយ។ ខ្ញុំមានការព្រួយបារម្ភផងដែរថា រូបខ្ញុំមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើការសំរាប់ការសម្ភាសន៍ដោយសម្ងាត់ជាមួយជនជាប់ឃុំ ទាំងនៅមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី១ និងមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី២។ ការបដិសេធដែលវាមិនអនុញ្ញាតឱ្យមានការសម្ភាសន៍សម្ងាត់នេះ គឺផ្ទុយនឹងអាណត្តិការងារ ដែលតាមលទ្ធផលខ្ញុំបានប្រទេសកម្ពុជាប្រមូលទទួលយកដំណើរទស្សនកិច្ចរបស់ខ្ញុំ សូមផ្តល់អនុសាសន៍ថា គម្រោងសាកល្បងដែលបានគ្រោងទុកស្តីពីការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យ តាមផ្លូវគុណការ ការផ្តន្ទាទោសដោយមិនឃុំខ្លួន និងការដោះស្រាយជម្លោះតាមជម្រើសផ្សេងៗ ត្រូវបានអនុវត្តពិនិត្យឡើងវិញនិងត្រូវបានពង្រីក ទៅតាមការសម្រប។ បញ្ហានៃភាពចង្អៀតណែននៅក្នុងពន្ធនាគារត្រូវបានលើកកម្ពស់កិច្ចការដំណោះស្រាយឱ្យបានឆាប់។ ខ្ញុំសូមបញ្ជាក់ឡើងវិញនូវអនុសាសន៍របស់ខ្ញុំកាលពីពេលមុនៗ ដែលគួរសមបញ្ជាក់ថា ការឃុំខ្លួនគួរតែត្រូវបានអនុវត្តនៅពេលណាចាំបាច់បំផុតប៉ុណ្ណោះ។ ខ្ញុំសូមផ្តល់អនុសាសន៍ផងដែរថា គ្រប់គុណការត្រូវតែបង្ហាញឱ្យច្បាស់ពីកម្រៃណាមួយដែលត្រូវឱ្យបង់។ នៅពន្ធនាគារ ខ្ញុំសូមរំលឹកអនុសាសន៍របស់ខ្ញុំថា ប៉ុណ្ណោះតែមានដែលត្រូវលើកឡើងពីនីតិវិធីចុះទៅសួរសុខទុក្ខនៅពន្ធនាគារដូចជាមានការប្រារព្ធបែប្រាស់ប្រាក់ ត្រូវតែបានដាក់បង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ជាភាសាខ្មែរនៅច្រកចូល និងនៅតាមបន្ទប់ឃុំឃាំងនីមួយៗ។ ដើម្បីសម្រេចគោលដៅនេះ ខ្ញុំសូមឱ្យការិយាល័យ OHCHR ផ្តល់នូវប័ណ្ណព័ត៌មានដែលបោះពុម្ពដោយក្រសួងមហាផ្ទៃ/ ការិយាល័យ OHCHR/IBJ ដល់គ្រប់ពន្ធនាគារ។

សំបុត្រជាតិបោះពុម្ព

ខ្ញុំមានសេចក្តីរីករាយដោយកត់សម្គាល់ឃើញមានការដោះស្រាយមន្ត្រីអាជ្ញាធរសាលាដំបូង និងអគ្គលេខាធិការអង្គការនៃគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត នៅខែមិថុនា ទោះបីជាខ្ញុំមានការព្រួយបារម្ភថាពួកគេនៅតែស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវគុណការក៏ដោយ។ ប្រជាជននៃការប៉ុន្មានបណ្តោះអាសន្ននិងនិទ្ទាការនេះតែងតែឡើងនៃការគ្រប់គ្រងដោយច្បាប់នៅកម្ពុជា គឺជាប្រការគួរឱ្យ ព្រួយបារម្ភ។ ទោះបីជាក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌផងដែរអាជ្ញាធរសម្រាប់ប្រភេទទុស្សាគ្នានៃបទល្មើសក៏ដោយក៏រឿងទាំងនេះត្រូវបានរំខានដោយទង្វើនៃការចោទប្រកាន់ ឬការស៊ើបអង្កេត។ មានការព្រួយបារម្ភថា បទ ប្បញ្ញត្តិបែបនេះ អាចអនុញ្ញាតឱ្យមានការចោទប្រកាន់អន្តោលតាមនរណាម្នាក់ដោយគ្មានកំណត់ ដោយបំពានលើកាតព្វកិច្ចដែលត្រូវបានជំនុំជម្រះដោយគ្មានការព្រួយបារម្ភនៃមន្ត្រីមត្រូវ ច្បាប់មិនបានចែងច្បាស់លាស់ពីរបៀបពេលកំណត់សម្រាប់ការស៊ើបអង្កេត កាលណាជនជាប់ចោទមិនស្ថិតនៅក្នុងការឃុំខ្លួន។ មានទាហលណាជាច្រើននូវទាំងការណែនាំរបស់សកម្មជនដ៏ធំគឺ លោកស្រី ទេត រដ្ឋា ដែលខ្ញុំបានជួប និងសកម្មជនសហជីព ហើយនិងសកម្មជននយោបាយជាដើម។

គ្រប់ច្បាប់ទាំងអស់ត្រូវបានអនុវត្តឱ្យបានត្រឹមត្រូវ និងស្មើគ្នាចំពោះគ្រប់មនុស្សទាំងអស់ដោយគ្មានការរើសអើងទោះផ្អែកលើមូលហេតុអ្វីក៏ដោយ។ អ្នកការពារសិទ្ធិមនុស្សនៅតែត្រូវបានគេដោជាមុខសញ្ញាកាន់តែច្រើនឡើងៗ។ ច្បាប់ជាច្រើនប្រភេទត្រូវបានយកមកប្រើប្រាស់ដើម្បីគំរាមកាត់ដីធ្លីប្រឆាំងរដ្ឋាភិបាល ហើយការបង្អាក់ការពិភាក្សាដេញដោលផ្នែកនយោបាយនៅតែបន្តកើតមានឡើងជាច្រើន។ ការធ្វើបាតុកម្មដោយសន្តិវិធី និងការពិភាក្សាដេញដោលជាសាធារណៈ រួមទាំងប្រធានបទស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស និងការងារអង្កេតការបោះឆ្នោត ហើយនិងការលើកឡើងឱ្យរដ្ឋាភិបាលចេះទទួលខុសត្រូវ មិនមែនជាសកម្មភាពដែលមានលក្ខណៈផ្តុយនិងអធិបតេយ្យភាពរបស់រដ្ឋ ឬជាការរឹតបន្តិចសំរាប់សាលាដំបូងរបស់រដ្ឋសាលាដំបូងជាតិឡើយ។ ខ្ញុំនៅតែព្រួយបារម្ភថា ច្បាប់ស្តីការធ្វើបាតុកម្មដោយសន្តិវិធី និងសេចក្តីណែនាំអនុវត្តច្បាប់នេះនៅមិនទាន់ត្រូវបានអនុវត្ត ឱ្យបានគត់មត់នៅឡើយនៅកម្ពុជា។ ហើយក្រសួងមហាផ្ទៃមែនទាំងបានត្រូវឱ្យអង្គការសង្គមស៊ីវិលយោងការណ៍សកម្មភាពទាំងអស់របស់ពួកគេ រួមទាំងសកម្មភាពរបស់បណ្តុះបណ្តាលផងទៅឱ្យអាជ្ញាធរឃុំ និងស្រុក។ តាមតថភាពជាក់ស្តែង យើងឃើញថាទោះបីជាការគ្រោងតែជាការប្រារព្ធទិរចង្វ័ត/វិបល្លាសផ្សេងៗក៏នៅតែត្រូវឱ្យមានការអយការណ៍ផងដែរ។ ការរឹតត្បិតដោយមិនចាំបាច់ ចំពោះសេរីភាពប្រមូលផ្តុំនៃបង្អាក់ដល់សកម្មភាពស្របច្បាប់ជាច្រើនរបស់សង្គមស៊ីវិល។ កម្ពុជាគួរតែជាប្រទេសមួយប្រកាន់យកនូវរបបប្រជាធិបតេយ្យសេរីពហុបក្សដ៏រស់រវើក ហើយដែលលើកចិត្ត (មិនមែនដាក់ទណ្ឌកម្មឡើយ) ឱ្យមានការពិភាក្សាដេញដោល និងការបញ្ចេញមតិដោយសេរីសុខដុល ព្រោះថាការពិភាក្សាប្រកបដោយផ្នែកចំពោះរឿងនយោបាយ គឺជាការត្រួសត្រាយផ្លូវ

មួយឈានទៅការបោះឆ្នោតដោយត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់។ វាក៏ជារឿងពិបាកយល់នៅពេលដែលអង្គការសង្គមស៊ីវិល ហើយនិងសហជីព ត្រូវបានគម្របឱ្យមានអព្យាក្រឹតភាពផ្នែកនយោបាយ។ ផ្ទុយទៅវិញមន្ត្រីក្នុងការ ហើយនិងកងកម្លាំងនគរបាល និងយោធាឈរឈរទៅវិញទេ ដែលត្រូវប្រកាន់ជំហរអព្យាក្រឹតចំពោះរឿងនយោបាយ។

ទោះបីជាមានភាពជោគជ័យនៃការបោះឆ្នោតរយៈពេល/សង្កាត់ក៏ដោយ ក៏ខ្ញុំនៅតែមានកង្វល់អំពីជាហាសាស្ត្របែបហិង្សាដែលសម្តែងឡើងដោយសមាជិករដ្ឋាភិបាលនិងយោធា។ មតិយោបល់បែបនេះមិនត្រូវបានធ្វើឡើងដោយអង្គការសិទ្ធិមនុស្សនៃរដ្ឋាភិបាលឡើយ សូម្បីតែនៅក្នុងភាពជោគជ័យនេះក៏ដោយ។ មតិយោបល់បែបនេះមិនត្រូវបានឱ្យមាននៅក្នុងសង្គមដែលមានសន្តិភាពមួយ ដូចជានៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដែលនៅឯតំបន់ដាច់ស្រយាលនៃប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏ចលាចលរបស់ខ្លួន។ ខ្ញុំបានកត់សម្គាល់នូវ វិសោធនកម្មជាច្រើនលើច្បាប់ស្តីពីគណបក្សនយោបាយ ជាពិសេសលើការសម្រេចចិត្តដែលហាមឃាត់គណបក្សមួយមិនឱ្យប្រើប្រាស់សំឡេង ឬឯកសារជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ឬសកម្មភាពនានានៃជនដែលត្រូវបានកាត់ទោសពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិម។ អ្នកដឹកនាំពិភពលោកល្បីល្បាញជាច្រើន ទាំងក្នុងអតីតកាល និងបច្ចុប្បន្នកាល ត្រូវបានគេផ្តន្ទាទោសពីបទល្មើសនៅពេលណាមួយ រាប់ទាំងនៅក្នុងតំបន់នេះផងដែរ។ ខ្ញុំសូមស្នូលគម្រោងចំពោះកិច្ចសហការរបស់អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ដូចជាបន្ទប់ស្តាន់ការណ៍ និងការងារសង្កេតការណ៍យ៉ាងទូលំទូលាយលើដំណើរការបោះឆ្នោតនៅខែមិថុនាឆ្នាំ២០១៧។ បន្ទប់ស្តាន់ការណ៍មិនមែនជាអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលមួយនោះទេ ដូច្នេះបន្ទប់ស្តាន់ការណ៍មិនមានភាពពិតជាការច្នៃទៅតាមច្បាប់ស្តីពីសហគមន៍អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលឡើយ។

ស្ថានភាពទូទៅនៅក្នុងប្រទេសនេះនៅតែមានភាពតានតឹង។ ប្រទេសកម្ពុជាជាកម្ពុជាដ៏ធំដុំនិងទំនាស់នៃស្ថានភាពគ្រោះថ្នាក់។ ចំណាត់ការផ្លូវច្បាប់ជាច្រើនប្រឆាំងនឹងអ្នកនយោបាយ ការចោទប្រកាន់ពីការរំលោភលើអព្យាក្រឹត្យនានានយោបាយរបស់អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ការឃុំឃាំងបណ្តោះអាសន្នចេះតែបន្ត ការបំភិតបំភ័យ និងការភ័យខ្លាច ដើរមិនស្របគ្នាជាមួយនឹងបរិយាកាសមួយដែលនាំឱ្យមានការបោះឆ្នោតដោយសេរីនោះទេ។ ខ្ញុំសូមជម្រាបជូនរដ្ឋាភិបាលឱ្យឆ្ងាយថា គ្រប់ភាគីទាំងអស់មានទូកាត់ក្នុងការស្វែងរកដោះស្រាយនិងការពិភាក្សាដោយចីរភាពដែលជាកង្វល់របស់ប្រជាជនកម្ពុជាទាំងអស់។

៣. សេចក្តីបញ្ចប់

ជាការកត់សម្គាល់ របាយការណ៍ឆ្នាំ២០១៧ របស់ខ្ញុំដែលដាក់ជូនក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្សរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ត្រូវបានសរសេរនៅក្នុងខែសីហា ហើយបានដាក់ជូនអង្គការសហប្រជាជាតិនៅក្នុងទីក្រុងហ្សឺណែវ នៅដើមខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៧។ យោងតាមនីតិវិធីដែលកំពុងអនុវត្ត របាយការណ៍នោះត្រូវបានចែករំលែកជាមួយរដ្ឋាភិបាល បន្ទាប់មកនឹងត្រូវបន្តនីតិវិធីស្របតាមវិធីសាស្ត្រសម្រួលនិងបកប្រែរបស់អ.ស.ប។ វានឹងត្រូវចេញផ្សាយនាពេលឆាប់ៗនេះ ក្នុងឋានៈជាឯកសារ អ.ស.ប លេខ **A/HRC/36/61**។ ខ្ញុំនឹងទៅជួបជាមួយក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស អ.ស.ប នៅទីក្រុងហ្សឺណែវ នៅចុងខែកញ្ញាឆ្នាំ២០១៧ នេះ។ នៅពេលនោះ ខ្ញុំនឹងបង្ហាញរបាយការណ៍ និងធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពដល់ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្សអំពីស្ថានភាពចាប់តាំងពីខែមិថុនាមក និងរបាយការណ៍ដោយផ្ទាល់មាត់អំពីរបស់កម្មបច្ចុប្បន្ននេះរបស់ខ្ញុំ។ ព័ត៌មានស្តីពីស្ថានភាពបន្ទាប់ពីការបោះឆ្នោតប្រកាន់សង្កាត់ និងបេសកកម្មនេះ នឹងមាននៅក្នុងរបាយការណ៍ឆ្នាំ ២០១៨។

ខ្ញុំសង្ឃឹមថាដើម្បីធ្វើដំណើរឆ្ពោះទៅមុខ ប្រទេសកម្ពុជានឹងខិតចេញពីស្ថានភាពគ្រោះថ្នាក់ ដោយមិនឱ្យមានទៀតនូវការគំរាមកំហែងនៃអំពើហិង្សា ការប្រហារជីវិតដោយចេតនា ឬសង្គ្រាម ឬសេចក្តីផ្តើមមានលក្ខណៈអុចអាលចូងសាសន៍។ មានមនុស្សជាច្រើនបានធ្វើការដោយមិនខ្លាចឡើយហាក់ក្នុងជួររដ្ឋាភិបាលនិងខាងក្រៅរដ្ឋាភិបាល ដើម្បីធានាឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរដោយសន្តិវិធីនៅប្រទេសកម្ពុជា ពីជម្លោះ និងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ទៅកេរ្តិ៍ប្រជាធិបតេយ្យ ស្របតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញរបស់ប្រទេសកម្ពុជាសម័យទំនើប។ គន្លងនេះត្រូវតែបន្តទៅមុខទៀត។ វាជាអ្វីដែលប្រជាជនកម្ពុជាទាំងអស់សមនឹងទទួលបាន។

៥៦

អ្នកស្រី សាស្ត្រាចារ្យ **រ៉ូណា ស្ទ្រូត** (ចក្រភពអង់គ្លេស) ត្រូវបានក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស អ.ស.ប កែតម្រូវក្នុងខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៥ ជាអ្នករាយការណ៍ពីស្ថានភាពសិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជា។ ក្នុងតារាងអ្នករាយការណ៍ពិសេស អ្នកស្រី គឺជាអ្នកមួយនៃអ្វីដែលគេស្គាល់ថាជា **នីតិវិធីសម្របសម្រួលប្រក្រតីសិទ្ធិមនុស្ស**។ នីតិវិធីពិសេស (ដែលជាស្ថាប័នដ៏ចម្រុះរបស់អ្នកជំនាញការពារករ) នៅក្នុងប្រព័ន្ធសិទ្ធិមនុស្ស អ.ស.ប) គឺជាឈ្មោះទូទៅមួយនៃយន្តការការពារ យូរអង្វែង និងស្វែងរកការពិត របស់ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស។ អ្នកកាន់អណត្តិរបស់នីតិវិធីពិសេស ជាអ្នកជំនាញការសិទ្ធិមនុស្សឯករាជ្យ ដែលតែតាំងដោយក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស ដើម្បីដោះស្រាយទាំងស្ថានភាពជាក់លាក់នៃប្រទេសនីមួយៗ ទាំងបញ្ហាតាមវិស័យមួយៗ នៅគ្រប់តំបន់ទាំងអស់នៃពិភពលោក។ ពួកគេមិនមែនជាបុគ្គលិក អ.ស.ប ទេ ហើយឯករាជ្យពីរដ្ឋាភិបាល ឬអង្គការណាមួយ។ ពួកគេបម្រើការក្នុងសមត្ថភាពបុគ្គលរបស់ពួកគេផ្ទាល់ និងមិនទទួលបានប្រាក់បៀវត្សពីការងាររបស់ខ្លួនឡើយ។

សូមផែនការដោយការណ៍របស់អ្នករាយការណ៍ពិសេសស្តីកម្ពុជា។

សិទ្ធិមនុស្ស អ.ស.ប គេហទំព័រប្រទេស — www.ohchr.org

សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែម និងការសាកសួរអំពីការផ្សព្វផ្សាយសូមទាក់ទងមក លោក ម៉ាន់ សូវណា (Mr. Sovanna Mann) តាមរយៈទូរស័ព្ទលេខ (+៨៥៥ ២៣ ៩៦៣ ៩៩០/៩១ លេខភ្ជាប់បន្ត) Ext: ២០៨ ឬ អ៊ីម៉ែល smann@ohchr.org

សម្រាប់ការសាកសួរអំពីសិទ្ធិមនុស្ស អំពីអ្នកជំនាញការងារកម្រិតខ្ពស់ អ.ស.ប សូមទាក់ទង៖

លោក សាឡេរ៉ា សេឡាយ៉ា (Xabier Celaya) អង្គការប្រតិបត្តិការសិទ្ធិមនុស្ស OHCHR តាមរយៈទូរស័ព្ទលេខ (+៩១ ២២ ៩១៧ ៩៣៨៣ ឬ អ៊ីម៉ែល xcelaya@ohchr.org)

អ្នកអាចរកបាននូវសេចក្តីប្រកាសអំពីសិទ្ធិមនុស្សតាមរយៈការអនុញ្ញាត

តើលោក អ្នក ខ្ញុំលំបាកអំពីពិភពលោកដែលយើងរស់នៅឬទេ? អញ្ជើញ យើងក្រុមការងារដើម្បីសិទ្ធិមនុស្សតាមរយៈ **#Standup4humanrights**

និងចូលទៅកាន់ទំព័រគេហទំព័រ <http://www.standup4humanrights.org>